

ไม่ไหลตามกิเลส

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “เด็กโง่ให้กิเลสหลอกใช้”

กราบนมัสการหลวงพ่ोज้าคะ โยมได้ถามปัญหาข้อปฏิบัติธรรมะช่วงต้นๆ ปี ได้แต่ฟังธรรมที่หลวงพ่อกเทศน์ในเว็บไซด์อยู่ทุกวัน และได้ทำบุญใส่บาตรพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อรักษาธาตุขันธ์ของหลวงพ่อกทุกวัน เมื่อมาวัดก็เอาเงินมาทำบุญที่วัด

ผลของการปฏิบัติตอนนี้แย่มากๆ เพราะเวลานั่งพุทโธแล้วกิเลสมันเอาไปกินตลอด นั่งแค่สิบห้านาที อาศัยเดินจงกรมเป็นส่วนใหญ่ เวลานั้น จิตมันไหลไปคิดเรื่องอื่นๆ มันควบคุมสติไม่ได้เหมือนคนละเมอเจ้าคะ นั่งบางครั้งจะเห็นเป็นภาพบ้าง เพื่อนกัลยาณมิตรก็เรียกให้รู้สึกตัว จิตมันหลุดคะ กิเลสมันหลอกเราด้วยเจ้าคะ ก็เลยใช้ชีวิตสวดมนต์ให้จิตแทนพุทโธ สวดเร็วๆ ถึๆ ยิบในจิตเจ้าคะ

และเวลานั่งสวดมนต์ จิตส่งออกไปข้างนอกมันก็ไปคิดเรื่องอื่นๆ โยมพยายามดึงจิตมา มีบางครั้งก็ด่ากิเลสมันไปบ้าง มีบางวันหลับคาบสวดมนต์ ไม่รู้สึกตัวเจ้าคะ มันชวนให้คิดไม่ดีกับครูบาอาจารย์ โยมขอขมาอยู่บ่อยๆ รวมทั้งหลวงพ่อกด้วยเจ้าคะ หลวงพ่อกโทษให้เด็กโง่ด้วยเจ้าคะ

ช่วงทอดกฐินเมื่อ ๔ พฤศจิกายน โยมได้ไปช่วยงานที่วัดและงานอื่น ช่วยทำถนนและช่วยวันที่ ๔ ธันวาคม ได้พาครอบครัวช่วยงานทำทางจงกรมถวายกับพ่อแม่ครูอาจารย์เพื่อน้อมถวายในหลวง กลับมานั่งภาวนาก็พุทโธนิ่งดี สติอยู่กับบทสวดมนต์เจ้าคะ แต่ในระยะแค้นสั้นหนึ่งสัปดาห์

ฉะนั้น โยมคิดว่าต้องไปช่วยงานวัดอยู่บ่อยๆ เพราะเป็นบุญใหญ่ กับเป็นฐานรองรับ การภาวนาใช้ใหม่เจ้าคะ ทุกวันนี้ก็ต้องต่อสู้กับกิเลสตัวเอง อดทนสู้ทำต่อไปค่ะ โยมเลยต้อง ตัดสินใจไปภาวนาที่วัดแปดวันสิ้นปี เพื่อให้หลวงพ่อดีเอ็นเอให้ลูกศิษย์เจ้าคะ ที่มีกิเลสหนา ตื้อด้านและมันโง่ให้กิเลสที่หัวตัวเองเจ้าคะ สุดท้ายนี้โยมขอกราบเท้าหลวงพ่อดีเอ็นเอ

ตอบ : ใ้ฉันพูดถึงเขาว่าเขาเด็กโง่ คำว่า “เด็กโง่” เห็นไหม ถ้าเด็กโง่หรือเด็กฉลาด คำว่า “เด็ก โง่” ถ้าคนมันยอมรับความจริงว่าตัวเราโง่ ตัวเรายังมีความบกพร่อง ตัวเรายังมีโอกาสได้ ประพฤติปฏิบัติไ้ แต่ถ้าเป็นว่าเราฉลาด เรามีความรู้ เรารอบรู้ พวกนี้พวกกำลังจะใกล้เข้าโลง เพราะถ้าฉลาดๆ คนมาหลอกได้ง่ายๆ ไปทางไหนพิจารณาไปแล้วมันลากไปหมดนะ แต่ถ้าโง่ๆ โง่ๆ แสดงว่าเราทำอะไรยังไม่ได้ มันระวังตัวไ้

ถ้าโง่ๆ นะ ถ้าเด็กโง่ ถ้าเด็กโง่แต่เด็กมีสติปัญญา เด็กรักษาตัวเราเอง เราพยายาม ฝึกฝนตัวเราเองขึ้นมา จากเด็กโง่เดี๋ยวมันจะฉลาด เราฉลาด ฉลาดในตัวเราเองไ้ ฉลาดคือเท่า ทันความคิดของตน ไม่ใช่ฉลาดกับคนอื่นหรือใคร คนไม่มีใครฉลาดกว่าใครหรือใคร

คำว่า “ฉลาดกว่าใคร” ภาษาเราเนะ ถ้าเป็นทางโลกถ้ามันฉลาดกว่าใครมันก็เป็นเล่ห์ กลทั้งนั้นนะ การเล่ห์กลเอาเปรียบกันทั้งนั้นนะ การเอาเปรียบกัน แต่ถ้าเป็นเด็กโง่ ดุสิ เป็น พลเมืองดี ถ้าพลเมืองดีเขาเก็บเงินได้แสนหนึ่ง เขาเอาไปคืนเจ้าของ ใครเก็บสิ่งใดเขาก็เอาไป คืนเจ้าของ โง่หรือฉลาดนะ คนนั้นโง่หรือคนนั้นฉลาด

ถ้ามองในทางโลก เงินแสนหนึ่งเขาเก็บได้ก็เป็นของเขา แต่ทำไมเขาไปคืนเจ้าของล่ะ เพราะเขาเป็นพลเมืองดี ถ้าเป็นพลเมืองดี แต่ถ้าฉลาด ฉลาดก็เก็บไว้เอง เงินแสน เก็บได้เงิน แสน เราไปคืนเจ้าของเขาทำไม นี่คนฉลาด ถ้าคนฉลาดมันก็คิดของมันไป

ถ้าคนโง่ แต่คำว่า “โง่” โง่มีศีลธรรม เขามีศีลธรรม เพราะเขาเป็นพลเมืองดี เขาเห็นว่า ของนั้นไม่ใช่ของเขา เขาก็ไปคืนเจ้าของเขา ถ้าคืนเจ้าของเขา เจ้าของเขาก็มีความยิ้มแย้ม

แจ่มใส เราเห็นความขี้มั่วแจ่มใส เห็นเขามีความสุข เราก็พอใจแล้ว แล้วของเราแสนยังไม่มี
เดี่ยวเราก็ทำมาหากินของเรา เขาก็มีอยู่มีกินเหมือนกัน

ถ้ามีแสนหนึ่ง มีแสนหนึ่งไปฉลองก็จบเลย ไปฉลองว่าเราได้เก็บเงินแสน มันไปฉลอง
ใช้จ่ายแสนหนึ่งหมดไป แต่นี่เขาจะคิดแล้ว แสนนี้เป็นของใคร แสนนี้เราเอาไปใช้

เราไปใช้จ่ายแป็บเดียวไง แต่ใจที่ฝังใจไปทั้งชีวิต แต่นี่ถ้าไปคืนเขาแล้วนะ แสนนี้ไม่ได้
ใช้เลย แต่ภูมิใจ ภูมิใจไปทั้งชีวิตเลยนะ นี่เราไปคืนเขา นี่ไง เขาว่าเด็กโง่ เด็กโง่แต่ถ้ามี
สติปัญญา จะโง่ขนาดไหนมันก็เท่าทันตัวมันเองไง

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติมันไม่ใช่ของง่าย ๆ หรือ เวลาจะประพฤติปฏิบัตินะ เวลาเรา
ปฏิบัติกัน เราปฏิบัติความเป็นคนดีใจ อย่างเช่นชาวพุทธนี่ ชาวพุทธมีวัฒนธรรมนะ เวลาไปวัด
ไปวา ถึงเวลาเขาถวายทาน เขาขอศีลใจ เราทำได้หมดนะ นี่วัฒนธรรมของชาวพุทธใจ เราไปวัด
ไปวาเราก็รู้ได้

สิ่งที่เราจะประพฤติปฏิบัตินี้ก็เหมือนกัน ถ้าเรากำหนดพุทธโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ
เราก็เป็นนักปฏิบัติ เราก็รักษาใจของเราไป มันจะได้มากได้น้อยอย่างไรดีกว่าไม่ได้ทำ เวลาถ้า
ดีกว่าไม่ได้ทำนะ คนไม่มีโอกาสก็ไม่ได้ทำอะไรเลย ถ้าคนมีโอกาส เราได้ทำของเรา ถ้าได้ทำ
ของเรา ทำได้มากได้น้อยก็เป็นสมบัติของเรา

เวลาบวชใหม่ๆ คนจะเข้าไปถามครูบาอาจารย์ทั้งนั้นนะ นั่งสมาธิอย่างไร เดินจงกรม
อย่างไร นั่งสมาธิก็นั่งสมาธิไม่เป็น เดินจงกรมก็เดินจงกรมไม่เป็นทั้งนั้นนะ แล้วถ้ามันเป็น เป็น
อย่างไร เวลาเป็น เดินจงกรมเป็นๆ หุ่นยนต์มันก็ทำได้ เดินอย่างนั้นนะหุ่นยนต์ก็ทำได้

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เขานั่งเพื่อจิตสงบ ทีนี้จิตมันอยู่ในร่างกายนี้ไง จิตนี้
มหัศจรรย์นี่ไง เขาก็อาศัยการเดิน อาศัยการนั่งนั่นเพื่อย้อนกลับมาหาตัวมันเอง สติ จิตจับจิต
จิตเห็นจิต จิตรู้เท่าทันจิต ทีนี้จิตมันอยู่ไหนล่ะ จิตมันอยู่ไหน

โดยทั่วไป มนุษย์มีกายกับใจ แล้วเรารุดงค์มา เราเจอมาก บางที่เขาพูดเหยียดหยามนะ “โอ้ย! ถ้ามีแต่กายกับใจมันก็ไม่ต้องกินข้าวสิ” เราก็อีกันไปนะ เขาถูกเหยียดหยามมากนะ ใจพวกที่จิตหายๆ นะ จิตหายๆ เขาบอกว่าเรื่องนามธรรมเขามองเป็นเรื่องตลก เขาจะพูดแต่เรื่องเป็นวัตถุธาตุ นี่เวลาจิตมันหายๆ ถ้าจิตคนละเอียดมันถึงจะละเอียดเข้ามาได้

เวลาเราไปเจอคนที่หายๆ หายมากๆ นะ เพราะเรารุดงค์ผ่านเรื่องนี้มาเยอะ ไปเจอคนที่ดีนะ จิตใจละเอียดอ่อนนะ โอ้โฮ! เขาเจอเรานะ จริงๆ นะ เราก็อีกันนี่ เขาเห็นอย่างกับเทวดานะ เขาอยากจะทำบุญกุศล เขาอยากจะทำดีเลย ใจเราจนละอายนะ เวลาเจอคนดีๆ เขาก็ศรัทธา เขาชื่นชมมาก ไปเจอใจที่หายๆ อู้ฮู! มันถูกเราอย่างกับสัตว์ประหลาด ถูกเหยียดหยามมาก กรณีอย่างนี้เวลารุดงค์ไป เราจะผ่านเหตุการณ์อย่างนี้มา

นี่ย้อนกลับมา เหตุการณ์อย่างนี้นะ จิตใจของคนมันคิดอย่างนี้ นี่จิตใจของคน แต่มันแสดงออกไง พอมันแสดงออกมามันก็เป็นอย่างนั้นนะ จิตหายจิตละเอียดมันแสดงออกมาเราก็เห็นใช่ไหม

นี่ย้อนกลับมาเด็กโง่ นี่มันจิตของเราเองไง เวลามันแสดงออกมา เราแสดงออกมาโดยเรารู้สึกตัวเราเองไง ถ้าเวลาเราเด็กโง่ภาวนาไม่ได้ มันทุกข์มันยาก ภาวนาไม่ได้ จิตมันเสื่อมหมดเลย พุทโธก็ไม่ได้ สิ่งใดก็ไม่ได้

อันนี้มันก็เรื่องของกิเลส เรื่องของกิเลส เห็นไหม ชิปปาภิญญาเขาฟังที่เดียวเขาเข้าใจได้ แต่เข้าใจได้เขาก็สร้างของเขามา อันนี้มันเป็นวาสนาของคน ถ้าวาสนาของคนอย่างนี้ เราก็แบบแขวนไว้ เราไม่ไปรับรู้สิ่งนั้น มันเป็นอดีตไป

เราจะบอกว่าอดีตแก้ไม่ได้ ฉะนั้น เวลาคนเกิดมาแล้วเราเอาปัจจุบัน เอาตอนเกิดนี่ พอเกิดมาเป็นคนสิทธิเท่ากัน เสมอภาคเหมือนกัน มีโอกาสได้เหมือนกัน แล้วทำได้มากได้น้อยมันอยู่ที่ความสามารถของคน ใจความสามารถของคนเวลาทำแล้วมันได้หรือไม่มันก็ต้องวัดกัน

มันเป็นวิทยาศาสตร์ไง ทำไมมันถึงไม่ได้ ทำไมมันขาดแคลน ทำไมคนนั้นมันได้ ทำไมคนนี้มันไม่ได้

มันได้หรือไม่ได้มันก็อยู่ที่สติเขาฝึกมาดีหรือไม่ วาสนาเขาทำมาแค่ไหน คุณสิ คุณพระสิ่วลั ้อย่างไรๆ ก็รวย ไปที่ไหนๆ มีแต่คนเสียสละทาน พระอรหันต์ที่ว่าไม่เคยกินข้าวอ่อมก็มี มันอยู่ที่ คนทำมาๆ คนทำมา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

ฉะนั้น เขาบอกว่าเด็กโง่โง่ คำว่า “เด็กโง่” แล้วภาวนาไม่ได้ เวลาภาวนาแล้วจิตมัน ย่ำแย่มากๆ แต่เขาเขียนมาเขาบอกเลย ย่ำแย่มากแต่ก็พยายาม แล้วปีใหม่เขาจะมาภาวนาที่ วัด

ถ้าจะภาวนาที่วัดมันก็ชวนชวายเป็นให้ทำ ถ้าเรามีโอกาสนะ ชีวิตมีเท่านี้แหละ ถ้าอยู่กับ โลกทำงานโลกก็อยู่กับโลกนั้นแหละ แต่ถ้าอยู่กับโลก ทำงานทางโลกด้วย ถ้ามันทุกข์มันยาก ถ้าเรามีสติปัญญาเราจะแบ่งเวลาของเราเอง อยู่ทางโลกเราก็อยู่ มาวัดเราก็มาวัด ไม่มาวัด อยู่ บ้านมันก็ภาวนาได้ คือค้นคว้าหาใจของตนได้ตลอดเวลาทุกที่ เพียงแต่คนฉลาดมากฉลาดน้อย เท่านั้นเอง ถ้าคนฉลาดมากอยู่ที่ไหนมันก็กำหนดดูใจของตนได้ แต่ถ้าคนฉลาดน้อยมันก็ต้อง เข้าสู่วิธีกรรมมันถึงจะได้ปฏิบัติ ถ้าไม่เข้าสู่พิธีกรรมก็ไม่ได้ปฏิบัติ นี้อยู่ที่ฉลาดมากฉลาดน้อย

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่ปฏิบัติท่านปฏิบัติยี่สิบสี่ชั่วโมง วันทั้งวันจะ ทำสิ่งใดอยู่ ตั้งสติพร้อมหมด

แล้วได้พวกปฏิบัติใหม่ก็บอกว่า หนูมีสติทั้งวันๆ

จริงๆ เราฟังใครมาพูดอะไรเราก็ฟังเฉยๆ ไม่อยากจะสวน ชี้ไม้ เวลาครูบาอาจารย์ท่าน พูดมันเหมือนกับผู้บริหารรับผิดชอบเขาพูด เขารับผิดชอบทั้งองค์กรเลย ใจเรามันแค่ใจที่ตื่นนะ บอกว่าเหมือนกัน เป็นไปไม่ได้หรอก ไม่มี ไม่มีหรอก แต่เราก็ฟังเฉยๆ เพราะอะไร เพราะมันจะ ไม่มีใครกล้าพูดกับเราไป ต่อไปจะไม่มีใครกล้าพูดด้วย

นี่ก็เหมือนกัน นี่พูดถึงเด็กโง่ คำว่า “เด็กโง่” แล้วมันปฏิบัติอย่างไร

ถ้าเด็กโง่งนะ แต่โง่กับทางโลก ไม่ไปแข่งขันไม่ไปแย่งชิงอะไรกับใคร แต่พยายาม
ค้นคว้าหาใจของเรา จะโง่แค่ไหนมันก็ยังเป็นคนดีกว่า ดีกว่าที่จะไปแย่งชิงจากภายนอก

ฉะนั้น เขาบอกว่า เวลาเขาภาวนาไปแล้ว เวลาจิตมันไม่ดีมันเหมือนคนละเมอ

เป็นอย่างนั้นจริงๆ ยังดีนะ ยังรู้สึกตัวนะ เพราะอะไร เวลาภาวนา เวลาครูบาอาจารย์
เวลาจะเทศน์ว่าการก็ต้องเริ่มต้นจากหัดภาวนาใหม่ๆ เวลาเราพูดให้กำลังใจ เวลาหลวงปู่
มันนะ หลวงปู่มันท่านเป็นพระอรหันต์นะ *ประวัติหลวงปู่มัน* เวลาท่านบวชที่แรก หลวงปู่เสาร์
พาออกประพฤติปฏิบัติ โอ้โฮ! ทุกข์ยากขนาดไหน แล้วกว่าจะญาติโยมเข้ามาจนกว่าจะเข้าทาง ญาติ
หาหนทางของตน เวลาหาทางของตนไปได้ นี่ผู้ที่ผ่านประสบการณ์อย่างนั้นมา ผ่าน
ประสบการณ์อย่างนั้นมา แล้วผู้ที่ปฏิบัติใหม่ก็เหมือนกันหมด พื้นฐานเหมือนกันหมดเลย
เพียงแต่ใครจะมั่นคงกว่ากัน แล้วใครจะพยายามชวนชวายให้ตัวเองไปได้ ถ้าไปได้มันก็มี
หนทางของมันไป

ถ้าบอกเวลาจิตควบคุมไม่ได้เหมือนกับคนละเมอ พอนั่งบางที่เห็นภาพอะไรไปบ้าง

ถ้าเห็นภาพอะไรไปบ้าง ยังดีมีคนเตือนใจ คนเตือน เราก็กลับมา ฉะนั้น เวลาทำจริงๆ
แล้วถ้ากิเลสมันต่อต้าน เขาบอกบางที่มันชวนให้คิดไม่ดีกับครูบาอาจารย์ต่างๆ

อันนี้เราก็รักษาของเราไว้ ถ้าครูบาอาจารย์ ภาษาเรานะ โดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริง
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมารใจ “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่นิพพาน”

นี่ก็เหมือนกัน คำจาบจ้วง เขาจาบจ้วงพระ เขาจาบจ้วงธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เรากล่าวแก้เขาได้หรือไม่ แต่ถ้าพระของเราไม่สามารถทรงได้ ไม่สามารถมีได้
เขาก็ติเตียนได้ มันเรื่องธรรมดา

เราจะบอกเลยว่า ใ้เรื่องการวิเคราะห์หิวจัยเรื่องใช้ปัญญาเป็นเรื่องธรรมดา แต่นี่วุฒิ
ภาวะของเรามันไม่ถึงไง ถ้ามันไม่ถึง เราจะไม่รู้ได้นั้นเป็นพระจริงหรือพระปลอม ถ้าพระ

ปลอม พระปลอมมันสามารถวิเคราะห์หิวใจได้เพื่อเราอยากได้พระจริง แล้วถ้าพระจริง เราไม่มีสติปัญญา เราไม่มีสิ่งใดแยกแยะได้

คูสิ กรณีหลวงตา มีคนไปขอขมาลาโทษท่านเยอะแยะเลย เวลาถึงเวลาแล้วกระแสสังคมเขาโจมตีด้วยข้อหาเหตุผล เราก็เข้าไปกับเขา พอถึงเวลาแล้วพอเราได้กลิ่นกรองไปแล้วว่าไม่ใช่ เราต้องไปขอขมาลาโทษ นี่ขอขมาลาโทษยังดีนะ ยังมีโอกาสขอขมาลาโทษ ถ้าไม่ขอขมาลาโทษ มันแบบว่าตีเตียนพระอริยเจ้า มันก็เป็นบาปเป็นกรรมเหมือนกัน

ฉะนั้น เวลาตีเตียนครูบาอาจารย์ ถ้าดูสภาพเรายังไม่ถึง เราพยายามหยุดไว้ก่อนหยุดไว้ก่อน ให้ภาวนาก่อน พอเราภาวนาเป็นแล้วมันทะลุปรุโปร่ง

คูสิ เวลาหลวงตาท่านจุดธูปไปแล้วไปถามปัญหาผู้อื่น เวลาหลวงปู่มันเสียแล้วนะ ท่านบอกเลย “โอ้ย! ปัญญาระดับนี้จะมาสอนเรา” คนฟังมันฟังออกนะ เราได้ผ่านมาหมดแล้ว โสดา บัดติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค ถ้าคนเป็น ถ้าเราพูดอย่างนี้คนเป็นจะเข้าใจหมด ถ้าคนไม่เป็นนะ เห็นไม้ทุกวันเลย ไข่มรรคๆ นี่เห็นไม้ทุกวันเลย

มันเป็นขั้นตอนของมัน ขั้นตอนพัฒนาจิตขึ้นมามันเป็นขั้นตอนของมัน แล้วถ้าขั้นตอนของมัน ใครพูดระดับไหนก็อยู่ระดับนั้นนะ ถ้าระดับนั้น ใครพูดอย่างไรมามันจะรู้เลยว่าจิตเขาอยู่ตรงไหน ให้พูดมาเถอะ ถ้าพูดมาแล้วจะรู้ทันทีว่าจิตเขาอยู่ระดับไหน ฉะนั้น ถ้าอยู่ได้

นี่ไง ถ้าบอกว่า ถ้ามันเป็นความจริงอย่างนี้แล้ว กล่าวแก้คำจาบจ้วง กล่าวแก้คำโจมตี กล่าวแก้คนที่มันทำลาย กล่าวแก้ที่เป็นบุญทั้งนั้นนะ ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้พระเป็นคนดี ส่งเสริมให้คนประพฤติปฏิบัติให้ปฏิบัติดี มันจะมีบาปตรงไหน

เขาบอกว่าอะไรนะ ถ้าพูดไปมันจะเป็นสังฆเภทๆ

ยกสงฆ์ให้ดีขึ้นมันเป็นสังฆเภทตรงไหน สงฆ์ที่มันไม่เอาไหน สงฆ์ที่มันไม่ทำ ทำให้มันดีขึ้นมานี้ บอกให้มันดีขึ้นมานี้ ตรงไหนเป็นสังฆเภท สังฆเภท หมายถึงว่า หมู่สงฆ์นั้นเป็น

สัมมาทิฐิ เรามีความสงบมีความสุข แล้วเราไปอยู่ไปแห่ย์ให้เขาแตกแยก เขาสุขเขาสงบ คือว่าไปอยู่แห่ย์ให้คนดีเป็นคนไม่ดี ว่าอย่างนั้นเถอะ

แต่คนที่เขาทำไม่ดี คนที่เขาทำผิดพลาด เราไปบอกเขาให้ทำดี มันไปแตกแยกตรงไหน ทำให้คนดีมันแตกแยกตรงไหน ทำให้พระดีนี่มันแตกแยกตรงไหน แต่ทำให้พระดีชั่ว พระที่กำลังจะดี ทำแต่ความดีอยู่ แต่เขายังไม่ดีแท้ แล้วเราไปอยู่ไปแห่ย์ให้เขา นี่สังฆเภท ถ้ามันคบของมันนะ นี่พูดถึงว่าเวลาทางโลกเขากลับของเขา

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นคำว่า “เด็กโง่” เด็กโง่ก็ทำให้มันฉลาดซะ ถ้ามันฉลาดซะมันก็ดีขึ้นมาแหละ ฉะนั้น นี่จบ

ถาม : เรื่อง “จะรักษาจิตอย่างไรไม่ให้เสื่อม”

กราบนมัสการหลวงพ่ोज้าคะ หนูมีคำถามจะรบกวนถามหลวงพ่อยิ่งหนึ่งคำถาม คือ เราจะรักษาจิตอย่างไรไม่ให้เสื่อมไป หากเราต้องใช้ชีวิตในทางโลกเจ้าคะ

ตอบ : นี่ถ้าพูดถึงว่าจะรักษาจิตไม่ให้เสื่อม ถ้ามันมีศรัทธาความเชื่ออยู่แล้ว ศรัทธาความเชื่อ ถ้ามันพิจารณาของเราด้วยสติปัญญา มันจะเป็นอจลศรัทธา

ศรัทธานี้มันยังเสื่อม มันยังคลอนแคลนของมัน ศรัทธา อจลศรัทธา ศรัทธาที่ไม่คลอนแคลน ถ้าศรัทธาไม่คลอนแคลนนะ อจลศรัทธา ถ้าศรัทธา ถ้าเราพิจารณาของเราไป เราทำสมาธิของเรา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาไปได้ มันยังเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมๆ ถ้าพิจารณาไปถึงที่สุด ชันด์ & ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันด์ & ชันด์ & ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชันด์ & ถ้าเป็นอกุปปธรรมนี่ไม่เสื่อม

คำว่า “ไม่เสื่อม” นะ ถ้ามันจะไม่เสื่อมมันเป็นกุปปธรรม อกุปปธรรม ถ้าเป็นอกุปปธรรมแล้วมันจะไม่เสื่อม แต่ถ้ามันยังเป็นกุปปธรรมอยู่ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตานี้เสื่อม ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เพราะเป็นกุปปธรรม กุปปธรรม อกุปปธรรม อยู่ในธัมมจักข

ถ้าอุปสรรคธรรมะ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** นี้ใช้ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** เพราะในอัมมจัก
 ๗ บอกว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เพราะอะไร เพราะคำว่า “เป็น
 อนัตตา” มันวิวัฒนาการ มันพัฒนาการได้ ถ้ามันเป็นัตตา มันจะพัฒนาการไปได้ได้อย่างไร
 อุปสรรคธรรม เฉพาะสิ่งที่มีผลรองรับ แต่มันยังพัฒนาของมันขึ้นไปได้ อุปสรรคธรรมที่มันจะ
 ต่ำลงมา ไม่ต่ำ แต่มันสูงขึ้นได้

ฉะนั้น ถ้าจะแก้จิตเสื่อม ถ้าจะไม่ให้เสื่อมอีกเลยนะ ก็พยายามภาวนาของเราจนมันมี
 ความมั่นคง ถ้ามันมีความมั่นคง ถ้ามันเป็นศรัทธา ศรัทธาทางโลกมันก็มีเจริญแล้วเสื่อมเป็น
 เรื่องธรรมดา เจริญแล้วเสื่อม ทีนี้เจริญแล้วเสื่อม เขาถึงบอกว่า **อเสวนา จ พาลานํ ปณฺธิ**
ตานญฺจ เสวนา เราไม่คบคนพาล เพราะคนพาลจะพาไปทางที่เสื่อม เราจะคบบัณฑิตไป ถ้า
 บัณฑิตเขาจะพาเราไปทางที่ดี ถ้าจะไม่ให้เสื่อม เราก็คบบัณฑิต

คบบัณฑิต ถ้าจะคบ ในมิตร ยอดมิตรเลย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 บอกให้คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่หนึ่ง ที่
 นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อยู่ เราคบ
 ธรรม “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เราพยายามศึกษาของเรา ศึกษาของเราแล้ว พอศึกษาแล้ว
 ถ้ามันมีกัลยาณมิตร มีบัณฑิต เราก็ได้ศึกษาด้วยกัน แต่ถ้าไม่มีมันก็จะไป เห็นไหม

นี่พูดถึงว่าจะรักษาอย่างไรไม่ให้เสื่อมจากศรัทธาก่อน ใ้ที่เราพูดนี้เราพูดถึงไม่ให้
 เสื่อมศรัทธา ไม่ให้เราไหลไปง เพราะส่วนใหญ่มาอย่างนี้ มีคนมาถามปัญหาเยอะมาก ถาม
 ปัญหาเสร็จ มันเป็นตั้งแต่เมื่อไหร่ล่ะ สิบปีที่แล้ว ยี่สิบปีที่แล้ว คือเขาพอถึงที่สุดแล้วมันจน
 ตรอกแล้วเขาก็เลิกไปพักหนึ่ง พอไปทางโลกมันทุกข์ เดียวก็กลับมาใหม่

ถ้ามันเสื่อมศรัทธาไปมันก็ไปทุกข์ไปยาก พอไปทุกข์ไปยากเดี๋ยวก็กลับมา หมุนเวียน
 อยู่อย่างนี้ แต่ถ้าเราเป็นอจลศรัทธา เราศรัทธามั่นคงของเราแล้วเราชวนชวายของเรา
 ต่อเนื่องของเราไป ทำให้เรามั่นคงแล้วเราปฏิบัติของเราไป ฉะนั้น นี่พูดถึงเสื่อมศรัทธา

แต่ถ้ารักษาจิตไม่ให้เสื่อม เราจะต้องใช้ชีวิตอย่างไร

ถ้ารักษาจิตนี้ไม่ให้เสื่อมนะ มันเป็นถ้าโดยข้อที่ครูบาอาจารย์พระกรรมฐานเขาใช้กันนะ หลวงปู่มั่นท่านใช้แบบนี้ หนึ่ง ไม่ให้คลุกคลี ไม่ให้คุยกัน ไม่ให้ชี้ไม้ ชี้มือ เวลาพระกรรมฐาน พระป่า ไปดูตามวัดสิ เขาจะไม่ค่อยคุยกัน พอเข้าไปต่างคนต่างอยู่ ต่างอยู่เพราะอะไร ต่างคนต่างรักษาจิตของตนไม่ให้มันเสื่อมไง แต่ถ้ามันคลุกคลีกันนะ มันคลุกคลีกันนั้นแหละจะทำให้เสื่อม เพราะมันคลุกคลีกันมันก็พูดกัน มันก็หยอกกัน มันก็เล่นกัน พอหยอกกัน เล่นกัน สติมันอยู่ไหน

นี่อยู่ในข้อวัตรนั้นนะ อยู่ในข้อวัตร หลีกเร้น ไม่คลุกไม่คลีกัน ต่างคนต่างรักษาจิตของตน นี่นักภาวนาเขาทำกันอย่างนั้น ถ้าทำอย่างนั้นมันจะเป็นประโยชน์อย่างนั้น ถ้าเป็นประโยชน์อย่างนั้น นี่เป็นประโยชน์

นี่พูดถึงว่า รักษาไม่ให้จิตเสื่อม ถ้าไม่รักษา ให้ศรัทธาเสื่อมนั้นเรื่องหนึ่งนะ นี่รักษาไม่ให้จิตเสื่อม ขอให้ม่เผลอ ถ้ามีแล้วรักษาของมัน รักษาได้มันจะเป็นของมันไป นี่พูดถึงว่า รักษาไม่ให้จิตเสื่อม จบ

ถาม : เรื่อง “พิจารณาไปแล้วเกิดอาการแบบนี้ถูกหรือไม่”

ตอบ : แหม! มันจะตอบอันนี้อยู่แล้วเนาะวันนี้ นี่เขายกเลิก มันยกเลิกมาตั้งแต่ต้นแล้ว คำว่า “ยกเลิก” ถ้ายกเลิกแล้ว อันนี้มันเป็นคำว่า เพราะว่าเราไปอ่านดูมันเป็นเหมือนกับไอ้ที่ตอบไปเมื่อวาน เรื่อง “รู้ทันกิเลส” คำว่า “รู้ทันกิเลส” อันนั้นอันเดียวก็พอ

ไอ้ตรงนี้มันเหมือนกับว่า ถ้ามันพิจารณาเป็นความจริง ถ้าพิจารณาเป็นความจริงแล้วนะ มันก็อยู่กับความจริงนั้น ถ้าพิจารณาเป็นความจริงแล้ว เพราะอะไร เพราะว่าเวลาธรรมไม่เวลาธรรมมันเกิด เห็นไหม เวลาธรรมมันเกิด ในตำราก็บอกว่าธรรมเกิด แต่หลวงตาท่านบอกว่ากิเลสเกิด กิเลสเกิดเพราะอะไร กิเลสเกิดเพราะว่าธรรมมันเกิดแล้วมันได้ลิ้มรสนั้น พอได้ลิ้มรสนั้นแล้วมันอยากได้อย่างนั้นอีก พอคำว่า “อยากได้” นี่กิเลสเกิด

คำว่า “อยากได้” อยากได้คือสัญญาทั้งหมด อยากได้คือการจินตนาการอยากได้ มันไม่ใช่ปฏิบัติได้ การที่ปฏิบัติได้คราวนั้นมันปฏิบัติได้ พอปฏิบัติได้ น้ำหูน้ำตาไหล นั่นคือการปฏิบัติได้ พอการปฏิบัติได้ปั๊บ เราก็ชื่นชมอันนั้น เราก็อยากได้อย่างนั้น พออยากได้อย่างนั้นนะ ใจความอยากได้ๆ นี่ความอยากอย่างนี้ปฏิบัติด้วยความอยาก ปฏิบัติโดยไม่ได้ พอไม่ได้มันยิ่งทุกข์ยิ่งยาก พอมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากตรงนี้ นี่กิเลสเกิด เกิดตรงนี้ เกิดตรงกิเลส มันเสื่อมไป เกิดตรงที่ว่า เราภาวนาไม่เป็น เราต้องการ เรามีแต่แรงปรารถนา แต่เราไม่ได้ปฏิบัติ ธรรมสมควรแก่ธรรม มันไม่ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันไม่เป็นข้อเท็จจริงใจ

แต่ที่มันได้ครั้งแรกเพราะเราไม่รู้เหนือรู้ใต้ เราก็ปฏิบัติของเราไปโดยสัญจะใจ เวลามันเป็นจริงๆ มันก็เป็นจริงขึ้นมาโดยข้อเท็จจริงใจ ถ้าโดยข้อเท็จจริง นี่โดยข้อเท็จจริง เวลาธรรมเกิด เวลาที่มันเกิดสัญธรรม

แต่ถ้าพอมันผ่านไป แล้ว มันผ่านไป แล้ว นั่นมันเป็นอดีตไปแล้ว พอเป็นอดีตไปแล้ว ถ้าไปผูกพันตรงนั้นมันติดอยู่กับอดีต มันไม่เป็นปัจจุบัน ทุกข์ตายท่าเลย จากที่มันจะเป็นประโยชน์มันก็เป็นโทษ

สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ มันมีโทษในตัวมันเอง สิ่งใดที่เป็นโทษ คนรู้จักใช้รู้จักหาผลประโยชน์ มันเป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นโทษ รู้จักวิเคราะห์วิจัย มันจะเป็นประโยชน์ มันจะสอนเรา สิ่งที่เป็นประโยชน์ ถ้าเราไปยึดติดมัน เราไปหลงไหลมัน นั่นก็เป็นโทษ
ใจ นี่เราไหลไปกับกิเลสใจ

ที่แรการู้ทันกิเลสๆ ตอนนี้นั้นมันจะไหลไปกับกิเลสใจ ไหลไปกับกิเลส มันเรียกร่องเอาตรงนั้นใจ สิ่งทีเรียกร่องเอา สิ่งทีจินตนาการเอามันไม่ใช่เป็นความจริงใจ ถ้าเป็นความจริงต้องทั้งหมดเลย ทิ้งแล้วมันทำเป็นปัจจุบันขึ้นมา มันไม่ไหลตามกิเลสมันไปใจ ถ้ารู้ทันกิเลส รู้ทันกิเลสมันก็ทันกิเลส รู้ทันกิเลสมันก็หยุด ถ้ารู้ทันกิเลส

ทีนี้ถ้ามันตื่นตื่นไปกับมัน ตื่นตื่นไปกับมัน ยึดมันถือมันมัน มันต้องตอกย้ำว่าต้องเป็นอย่างนั้นๆ นั่นนะไหลไปกับกิเลส

ในความดีก็มีความไม่ดี ในความไม่ดีก็มีความดี แต่มันต้องรู้จักใช้ใจ รู้จักใช้
รู้จักบริหาร รู้จักจัดการ มันต้องฉลาดมันถึงจะภาวนาได้ ไม่อย่างนั้นไม่มีสิทธิ์หรอก

เพราะเห็นแล้วไอ้ข้อนี้ แหม! พอดีมันยกเลิกไปเสียก่อน

มันจะไปตื่นตื่นอะไร มันจะไปตอกย้ำอะไร ตอกย้ำตรงนั้น เขาบอกว่า “เพราะว่าหลวง
พ่อบอกว่ามันเป็นปิติ”

ปิตินี้เหมือนกัน ปิติ ถ้าเรามีความสุขมีความพอใจ มันเกิดปิติ ปิตินี้ปิติ ปิตินี้เป็น
นามธรรม มันก็เป็นอารมณ์อารมณ์หนึ่ง เดี่ยวมันก็เสื่อมไป เดี่ยวมันก็คลายไป เพราะอะไร ถ้า
เป็นปิติ ปิติอยู่กับเราตลอดไป มันก็ลงสุขไม่ได้ ลงเอกัคคตารมณ์ไม่ได้

วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ มันเกิดปิติ มันผ่านปิติไปมันก็เป็นสุข มันผ่านจาก
สุขไป สุข เห็นไหม สุขๆๆ เวลาเป็นเอกัคคตารมณ์มันมั่นคง มันผ่านสุขไป มันเป็นอารมณ์นะ
มันเป็นนามธรรมที่เราต้องเคลื่อนไปนะ แล้วมันเคลื่อนไป

เมื่อก็บอกว่า แล้วแก้จิตเสื่อมอย่างไร แก้จิตเสื่อมอย่างไรเลย

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าพันกิเลส

ไอ้มันไหลไปกับกิเลสแล้ว กิเลสจะชักให้มันไหลไป แต่กลับมานี้

ถาม : หนูมีคำถามต่อเนื่องจากเรื่องเมื่อวานค่ะ คือหนูยังมีข้อสงสัยอยู่ว่า หากเป็นปัญญา
อบรมสมาธิ ทำไมเวลาหนูพิจารณาโดยที่ไม่มีพุทธานุภาพก่อน มันถึงปล่อยไม่ได้ แต่เมื่อไหร่ที่
หนูพุทโธดี พุทโธถี่ๆ พุทโธแล้วพุทโธเกิดขึ้นเอง พุทโธจนน้ำตาไหล ถ้ามีอาการแบบนี้หนูถึง
พิจารณาได้ เช่น เรื่องโลกธรรม ๘ ที่ได้ถามหลวงพ่อก่อนเมื่อวาน หากพุทโธยังไม่ได้ พอพิจารณา
ได้ มันไม่เกิดอาการปล่อย มันจิตซัด แต่พอพุทโธติดแล้วหนูถึงอยากออกพิจารณา และ
พิจารณาแล้วปล่อยวางได้ หรือว่าเราจำเป็นต้องใช้ทั้งสองวิธีควบคู่กันไปหรือเปล่าเจ้าคะ หนู
ต้องขอกราบ

ตอบ : เมื่อวานถามดู ถ้ามันพิจารณาอย่างนี้แล้ว บอกว่าถ้าแสดงตัว ยังไม่อยากแสดงตัว ใ้แสดงตัวไม่แสดงตัว เพราะอะไร เพราะธาตุ ๔ เวลามันทิ้ง มันทิ้งไปทั้งนั้นนะ หัวใจมันสำคัญกว่าใจ

ฉะนั้นจะบอกว่า ถ้ามันจะบอกว่าเราบอกว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แค่เป็นปัญญาอบรมสมาธิที่ดีมากแล้ว แล้วถ้าบอกเวลาพิจารณาโลกๆ ดุสิต ทางโลกเขาใช้ปัญญาเป็นปัญญา คิดงานๆ กันนะ เขาคิดงานเขาใช้ปัญญาเหมือนกัน ใ้นี้ก็ใช้ปัญญา แต่ปัญญาบอกว่า ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ทำไมเวลาต้องพุทโธๆ พุทโธถี่ๆ ถี่ๆ จนจิตมันสงบแล้วมันถึงออกใช้ปัญญา ออกใช้ปัญญาแล้วมันถึงเกิดอารมณ์อย่างนั้น พุทโธถี่ๆ เขาจะบอกว่าพุทโธถี่ๆ นั่นคือสมาธิ เวลาปัญญานี้จะเกิดวิปัสสนา

ความคิดมันเป็นอย่างนั้นไง เวลามันไหลไปแล้วมันจะเอามาตรฐานไง มาตรฐานมันคนละมาตรฐานทั้งนั้นนะ ถ้ามาตรฐานของพระอรียเจ้ามันมั่นคง มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ ๔ มาตรฐานนี้มันมาตรฐานของอริยสัจ ๔ มาตรฐานที่ว่าสติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔

ใ้ที่ว่าพุทโธถี่ๆ พุทโธถี่ๆ มันอยู่ที่กรรมฐาน ๔๐ ห้อง กรรมฐาน ๔๐ ห้อง บางคนถนัดอย่างนี้มันถึงจะเป็นสมาธิ บางคนไม่ถนัดมันก็ไม่เป็น แล้วใ้ถนัดๆ พอถนัดสักพักหนึ่งเดียวก็ไม่ถนัด

คำว่า “ถนัด” ก็ส่วนคำว่า “ถนัด” ถนัดคือจริตนิสัย ถนัดคือสันดาน สันดานของคนเป็นอย่างไรก็เป็นเพราะตามสันดาน แต่เวลากิเลส กิเลสมันหลอกทั้งคน หลอกทั้งสันดานด้วย หลอกทั้งจริตนิสัยด้วย เวลากิเลสมันจะหลอกมันต่อต้านได้หมด กิเลสมันพลิกแพลงได้หมดนะ ใ้ที่ว่าพุทโธถี่ๆ พุทโธถี่ๆ แล้วเดี๋ยวมันจะเป็นนะ เวลาเดียวกิเลสมันพลิกแพลงมาเดี๋ยวจะว่าจะถี่หรือไม่ถี่

ใ้กรณีอย่างนี้กรณีจริตนิสัย กรณีกรรมฐาน ๔๐ ห้อง เขาให้พลิกแพลงเป็นปัจจุบัน ตลอดใจ เวลากิเลสมันพลิกมันแพลงมา กิเลสมันมาหลอกอย่างไรนะ เราก็เปลี่ยนวิธีไปใหม่

ดูบายเราจะเปลี่ยนของเราไปเรื่อย ดูบายจะสคๆ ร้อนๆ ดูบายของเรา ถ้าทำอย่างนี้ได้ สองสาม
ทีกก็ได้ เดียวก็ไม่ได้แล้ว มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันต้องมีความชำนาญ

พอความชำนาญเข้าไปแล้ว อย่างครูบาอาจารย์ของเราที่ชำนาญมาก ชำนาญตรงไหน
ชำนาญ เวลาทำนพิจารณาไปแล้ว ชันท์ & ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันท์ & ชันท์ & ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่
ชันท์ & พิจารณาต่อเนื่องไป อุปาทานไม่ใช่เรา พิจารณาต่อเนื่องไปจนกามระคาปะฎิษะขาดไป
พิจารณาของมันไป สังโยชน์เบื้องบน พอมันชำนาญแล้วเพราะอะไร เพราะมันไม่ให้กิเลสมันมา
หลอกหลวง

คำว่า “ชำนาญของหลวงตา” คำว่า “ชำนาญ” คือว่ามันไม่มีกิเลส ถ้ายังมีกิเลสอยู่ ไร
สาระ อย่ามาไม้ กิเลสนี้มันร้ายนัก

แต่คำว่า “ชำนาญๆ” เราบอกคำว่า “ชำนาญของครูบาอาจารย์เรา” ชำนาญเพราะ
อะไร ชำนาญเพราะมันไม่มีตัวหลอกใจ โดยเคมี เคมีมันไม่มีชีวิต เคมีมันไม่กะล่อน เคมีนี่นะ
นักวิทยาศาสตร์เขาผสมสารเคมีต่อเนื่องกันมันจะให้ค่าออกมาตามข้อเท็จจริง ให้ค่าตามนั้น
เลย จิตก็เหมือนกัน ชันท์ & ถ้ามันพิจารณาไปตามธรรมชาติของมัน มันจะเป็นอย่างนั้น

แต่เรามีกิเลส สัตว์มันมีชีวิตใช่ไหม สิ่งที่มีชีวิตมันมีความอยากใช่ไหม มันมีความอยาก
มันมีความต้องการ มันมีแรงปรารถนาใช่ไหม ใ้ความอยาก ความปรารถนา ความต้องการ
นั่นนะคือกิเลส กิเลสตัวนี้ตัวร้าย กิเลสตัวนี้มันทำให้เสียหาย นี่ไง กิเลสไง แล้วเวลาทำขึ้นมา
ทางเคมีมันได้หนหนึ่ง ทางเคมีคือว่าพิจารณาไปหนหนึ่งแล้วจะให้มันอยู่อย่างนั้นตลอดไป
เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้

เราบอกว่า นี่มันจะไหลไปแล้วละ มันจะไหลไป มันจะไหลไปตั้งแต่เมื่อวานนี้ ใ้มัน
เพิ่งมาไง แล้วเมื่อคืนไปดู อ้อ! ใ้มันไหลไปแล้ว เพราะภาวนาก็คือภาวนา เป็นก็คือเป็น เป็น
อย่างไรมันก็แค่นั้น แต่ถ้ามันตื่นๆ ย้าๆๆ อย่างนี้ ถ้าย้าๆ อย่างนี้มันคืออะไร มันเอาเหตุผลที่
คำถามนี้หรือ มันไม่เอาเหตุผลที่ข้อเท็จจริงนั้นหรือ

ฉะนั้น เราจะบอกว่าสิ่งนี้ เราว่าเมื่อวานเรารู้ทันกิเลส แล้ววันนี้เราบอกว่าไหลตามกิเลสไปแล้ว เราไหลตามกิเลสไป เพราะนี่ย้อนกลับมา พอดีคำถามมาเลย บอกว่า “ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ทำไมมันต้องพุทโธก่อน”

จะพุทโธก่อน จะปัญญาก่อน ได้ทั้งนั้นนะ จะเดินจงกรมก่อนค่อยนั่งภาวนาก็ได้ จะนั่งภาวนาก่อนค่อยเดินจงกรมก็ได้ เพราะเราเดินจงกรมก่อน บางคนต้องเดินจงกรมก่อน เดินจงกรมให้จิตมันอยู่ในขอบเขต

บางทีอย่างเรา เวลาเมื่อก่อนเวลาถูกต้องไปถ้าเกิดมีประเด็นอะไรขึ้นมา เข้าทางจงกรมเดินไวๆ เลย เดินทีหนึ่งเป็นวันๆ เลยนะ เดินให้เหงื่อไหลไคลย้อยเลย พอมันเต็มที่แล้ว ไฮ้! ทันแล้ว ทันอารมณ์แล้ว พอทันอารมณ์ ถ้ามันกระทบแล้วมันไม่ทันหรรอก มันไปก่อนเลย พอมันไปก่อนแต่เรามีสติยับยั้งไว้ บังคับให้อยู่ในทางจงกรม เดินนี่อย่างกับวิ่งเลย วิ่งไปวิ่งมาๆ จนมันผ่อนคลาย พอมันผ่อนคลาย ได้แล้ว พอมันอยู่แล้ว จบแล้ว จะนั่งก็ได้ จะเดินก็ได้ จะทำอะไรก็ได้ แต่ถ้ายังไม่ได้ เราต้องเอาให้อยู่

นี่ก็เหมือนกัน บางทีจิตของเรามันไม่ดีใช่ไหม เราเดินจงกรมก่อน ครูบาอาจารย์ท่านแนะนำให้เดินจงกรมสักพักหนึ่งเสร็จแล้วค่อยมานั่งสมาธิ บางคนก็ชอบนั่งสมาธิสักพักหนึ่งก่อนแล้วค่อยไปเดินจงกรม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราใช้พุทโธก่อน เราใช้พุทโธก่อน เราพุทโธๆ พุทโธถี่ๆ เลย มันถึงอยากออกมาพิจารณา

มันก็ปัญญา เพราะอะไร เพราะจิตเห็นอาการของจิต ยังจับไม่ได้ จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นอาการของจิต เห็นไหม

จิตคิดเท่าไร คิดเท่าไรทั้งหมด จิตส่งออก ความคิดทั้งหมดคือจิตส่งออก จิตส่งออกนี้เป็นสมุทัย ใช้ปัญญาอบรมสมาธิทั้งหมดจนจิตเห็นจิต จิตเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นจิต จิตเห็นเวทนา จิตเห็นธรรม ถ้าจิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ นั้น

ถ้าจะบอกว่ามันเป็นวิปัสสนา มันเป็นใช้ปัญญา ฆู่น ถ้าจะบอกว่าปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิหมายความว่ามันไม่มีจำเลย มันไม่เห็นกาย ไม่เห็นเวทนา ไม่เห็นจิต ไม่เห็นธรรม ไม่มีจำเลย เจ้าหน้าที่ต้องพยายามออกจับจำเลยให้ได้ เอาจำเลยนั้นไปให้อัยการส่งฟ้องศาล

ถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นั้นนะเราได้จำเลย พอได้จำเลยขึ้นมา ถ้าเรายกขึ้นศาล ศาลรับฟ้อง ศาลไต่สวนนั้นเป็นวิปัสสนา แต่ถ้ามันยังไม่ได้จำเลยมา แล้วจะตัดสินใครล่ะ ตัดสินลับหลังไง อ้าว! จำเลยไม่ต้องมาศาลก็ได้ ตัดสินเลย นี่มันก็เป็นเทคนิคในทางศาล แต่ข้อเท็จจริงของเรามันอยู่ที่ข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงไง

เรายังสรุปว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่พอปัญญาอบรมสมาธิแล้วมันมีอาการต่างๆ ขึ้นมาร้อยแปดพันเก้า แต่ถ้าจิตเห็นจิต มีจำเลย มีผู้พิพากษา มีผู้เสียหาย มีผู้ยกกล่าวโทษ มีผู้พิจารณา มันจะเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา นี่มันถึงเป็นข้อเท็จจริงไง

ฉะนั้น เราไม่ไหลไปตามมัน ถ้าไม่ไหลไปตามมัน ให้พิจารณาไป ให้พิจารณาไปแล้วไม่ตื่นไปกับมัน

ถ้าไอ้พวกที่ว่าเวลาพิจารณาไปแล้วน้ำหูน้ำตาไหลต่างๆ มันเป็นได้ทั้งนั้นนะ เวลาทางโลกเขาร้องไห้ร้องไห้ให้มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ถ้าของเราเกิดปีติก็น้ำตาไหล น้ำตามันไหล

เวลาหลวงตาท่านบอกว่าเวลาท่านชำระกิเลส น้ำตาไหล อันนั้นมันเป็นทีหลวงตาบอกว่า น้ำตาที่ชำระภพชาติ กับน้ำตาที่ผูกมัด น้ำตาที่จะอยู่ในวิภวภูมิตะ มันคนละเรื่องกันทั้งนั้นนะ เพราะมันคนละเรื่องกัน ไอ้ที่มันเป็นวาสนาของคน มันเป็นจริตนิสัยของคน

เพราะถ้าเอาตามบาลี ตามพระไตรปิฎก กรณีนี้เขาถึงบอกว่าพระอรหันต์ร้องไห้ไม่ได้ ร้อยแปดพันเก้า ไอ้ที่โดยแบบว่าตีความไป ตีความกฎหมายไป แล้วประชาชนผู้ที่ได้ผลกระทบ ความทุกข์ความยากมันมหาศาล แต่กฎหมายบังคับไว้อย่างนั้น ตีความอย่างนั้นเลย ตีความแล้วว่าห้ามร้องไห้ ประชาชนห้ามร้องไห้

ไม่รู้กฎหมายมันจะลงโทษอย่างไรก็ไม่รู้ นี่ไง ถ้ามันเป็นบาปมันเป็นเป็นอย่างนั้นนะ แต่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้ามันเข้าใจได้ มันก็เข้าใจได้ นี่พูดถึงเข้าใจได้นะ

เรายังยืนยัน เรายังยืนยัน เพราะเมื่อวานไม่พูดอย่างนี้ ไม่พูดอย่างนี้เรื่องที่ว่าเราเห็นว่าเป็นการปฏิบัติ แล้วปฏิบัติแล้วน้ำหูน้ำตาไหล มันมีผลในการปฏิบัติ เราก็ว่า อืม! ใช้ได้ แต่ถ้าจะให้แบบว่าพูดสิ่งใดแล้วเป็นอย่างนั้นนะ เพราะว่าอย่างที่พูดเมื่อวานนะ ถ้าถนนนะถูก เข้าซอย เข้าบ้าน คำว่า “ถูก” มันถูกในที่ว่าผลลัพธ์นั้นนะ ถูกในการปฏิบัติแล้วมันสะท้อนใจ มันได้รับผล คือมันมีผลกระทบกับหัวใจ ถูกอย่างนั้น แล้วพอถูกอย่างนั้นบ๊ีบ มันก็ผ่านไปแล้ว ฉะนั้น ถูกอย่างนั้นก็แค่นั้นนะ แต่ถ้ายังยึดมันถือมัน ไหลตามมันไปแล้วจะเสื่อม พอเสื่อมแล้วก็ชวนชวาย ชวนชวายการกระทำ แล้วก็จะไปติดตรงนั้นนะ

ทั้งหมดเลย ตั้งสติ กำหนด ปัจจุบัน จบ เอาตรงนี้ ถ้าอยู่กับปัจจุบันนี้แล้วก็ฟื้นฟูปัจจุบันนี้ ทำที่ปัจจุบันนี้ แล้วถ้ามันได้ผล มันได้ผลที่ปัจจุบันนี้ แล้วได้ผลที่ปัจจุบันนี้นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมาบอกให้เราผิดไม่ได้เลย ถ้ามันถูกขึ้นมามันก็ถูกโดยปัจจัยตั้ง สันติปฏิญญา มันเป็นข้อเท็จจริง ใครจะมาทำให้มันผิดไม่ได้หรอก มันปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะคุ้มครอง การปฏิบัติคุ้มครอง ผลของการปฏิบัติคุ้มครอง ความจริงมันคุ้มครองใจนี้ ไม่มีใครทำให้เสียหายได้

แต่ถ้าพูดถึงว่า มันตื่นอย่างนี้ มันไหลไปอย่างนี้ จบแล้ว มันก็ไหลไปตามกิเลสนะ ฉะนั้น คำว่า “จบ” หมายความว่า สิ่งที่ทำมามันแค่นี้ แล้วจะมาน้อยแค่นั้นมันก็ต้องกลับไปกลับไปทำตามนั้น แล้วถ้าทำตามนั้นให้ผลมันมา เรายังอยู่ที่นี่ ไม่หนีไปไหน ยืนยันได้ตลอด ถ้ายืนยันได้ตลอด เห็นไหม เราปฏิบัติของเรา ไม่ไหลไปตามมัน

คือปฏิบัตินะ มันสังเวช เราทำคุณงามความดี เราปฏิบัติดี ทำไม่ต้องให้กิเลสมันบักหมุดตอกย้ำต้องให้เราอยู่ตรงนั้นนะ การปฏิบัติ **สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา** คำว่า “อนัตตา” คือมันวิวัฒนาการตลอด อนัตตา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป เกิดขึ้นก็เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตั้งอยู่ก็ตั้งอยู่เพราะ

เราพิจารณา ถ้ามันย่อยสลายไป มันทำให้เป็นไตรลักษณ์ มันกลืนตัวมันเอง มันไม่มีสิ่งใดเลย ก็ให้มันเป็นความจริง นี่ไง ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริงอย่างนี้

สรรพะ ธมฺมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เป็นอนัตตาเพราะมันกำลังจะพัฒนา มันกำลังจะขึ้นไป พอถึงที่สุดนะ ถ้ามันเป็นอกุปธรรม อกุปธรรมมันอนัตตาได้อย่างไร มันอนัตตาได้อย่างไร คนเห็นแล้วมันจะรู้ คนเห็นแล้วมันรู้หมดนะ ถ้าคนยังไม่เห็นมันก็ต้องพยายามของเราไปเพื่อประโยชน์กับผู้ประพฤติปฏิบัติเนาะ เอวัง